



PUHEENJOHTAJALTA

Look up!

Komeetta, isompi kuin se 65 miljoonaa vuotta sitten iskenyt ja dinosaurukset tuhonnut asteroidi, lähestyy maata. Tuleva osuma on varma. Mitä tekee ihmiskunta? Rationaalisesti ajattelevia ja toimiviakin on, mutta iso joukko ihmisiä kieltäytyy uskomasta uhan olemassaoloa, poliittinen johto etsii tehokkainta keinoa hyödyntää asiaa vaalikampanjassaan ja bisneshenkisesti ajattelevat pyrkivät hyötymään taloudellisesti.

Loppuvuodesta minulla oli mahdollisuus viettää hiihtolomaa, ja tuli katsottua elokuvakin, ystävänä suosittelen Don't Look Up. Kiitos suosituksesta, Juuso! Jossakin lehtijutussa elokuvaa kutsuttiin satiiriksi, mutta dokumenttihan tuo oikeastaan oli, veitsenterävä kuvaus ajastamme. Leffa itse toteaa: "based on real events that haven't happened yet" (1). Ikävä kyllä tuo on vain puoliksi totta. Monien ihmisten haluttomuus uskoa faktoja ei ole vain pelottava tulevaisuusskenaario, vaan se on ajallemme leimaa antava piirre.

Toimin asiantuntijana Sosiaali- ja terveysministeriön COVID-19-epidemian tilannekuvaryhmissä ja olen julkisuudessakin ottanut kantaa koronapotilaiden tehohoitoa koskeviin kysymyksiin. Tämän myötä saan kansalaisilta postia, joka koskee COVID-19-potilaiden tehohoitoa tai ylipäättään koronaepidemiaa ja sen hallitsemiseen tähtäviä toimia. Joukossa on paljon asiallisia kysymyksiä, mutta osa yhteyttä ottavista käyttäytyy kuin tuon elokuvan faktadentalistit: heidän mielestään tehohoidon tarvetta liioitellaan, rajoitukset ovat turhia, mitään todellista epidemiaa ei Suomessa edes ole ja rokotteet ovat

aiheuttaneet valtavasti vakavia haittavaikutuksia, joista ei vain kerrota.

Kirjeenvaihtoakin olen käynyt. Osa ihmisistä on vastauksiin tyytyväisiä, mutta kriittisimpien ajattelua ei mikään määrä näyttöä hetkauta. Vaikka COVID-19 on aiheuttanut maailmassa jo 5,5 miljoonaa raportoitua kuolemaa (2), ja rokotteiden hyödyllisyydestä on sekä satunnaistettuihin tutkimuksiin (3,4) että tosielämän seurantaan (5–7) perustuva kiistaton näyttö, niin ei: koronaepidemia on huijaus tai vähintään suuresti liioiteltu, ja rokotteiden haittoihin ei suhtauduta vakavasti. Välillä sävy on kiukkuinen tai pilkallinen. Uskon, että monet teistä olette kohdanneet vastaavaa omissa verkostoissanne.

Miten näihin pitäisi suhtautua? Joukossa on ihmisiä, joiden kiukku ja asenteellisuus tekevät dialogin mahdottomaksi, mutta monien kanssa voi kommunikoida. Michelle Obaman motto on hyvä ohje: "When they go low, we go high" (8). Asiallisesti ja keskustelukumppania kunnioittaen faktaa pöytään, uudestaan ja uudestaan. Kannustetaan nostamaan katsetta tutkittuihin tosiasioihin. Komeetta ei häviä sillä, että sitä kieltäydytään katsomasta. Ja samalla kannattaa muistaa, että jokaisella meistä on omassakin tietämyksessä ja ymmärryksessä puutteita.

Mutta joskus tietty särmikkyys voi olla paikallaan. Kuningas Salomo, aikansa viisain mies, opasti vastaamaan tyhmiin kysymyksiin: "Älä vastaa tyhmälle hänen tyhmyytensä mukaan, ettei itsekkin saisi tyhmän nimeä. Vastaa tyhmälle hänen tyhmyytensä mukaan, ettei hän kuvittelisi olevansa viisas." (9) ■

**Kriittisimpien
ajattelua ei mikään
määrä näyttöä
hetkauta.**

Viitteet:

1. <https://www.netflix.com/fi/title/81252357>
2. <https://covid19.who.int/>
3. Thomas SJ, Moreira ED Jr, Kitchin N ym. Safety and Efficacy of the BNT162b2 mRNA Covid-19 Vaccine through 6 Months. *N Engl J Med* 2021; 385: 1761-1773. doi: 10.1056/NEJMoa2110345.
4. El Sahly HM, Baden LR, Essink B ym. Efficacy of the mRNA-1273 SARS-CoV-2 Vaccine at Completion of Blinded Phase. *N Engl J Med* 2021; 385: 1774-1785. doi: 10.1056/NEJMoa2113017.
5. Barda N, Dagan N, Ben-Shlomo Y ym. Safety of the BNT162b2 mRNA Covid-19 Vaccine in a Nationwide Setting. *N Engl J Med* 2021; 385: 1078-1090. doi: 10.1056/NEJMoa2110475.
6. <https://www.dshs.texas.gov/immunize/covid19/data/Cases-and-Deaths-by-Vaccination-Status-11082021.pdf>
7. <https://thl.fi/fi/-/rokottamattomalla-on-huomatavasti-suurempi-riski-paayta-sairaalahoittoon-kuin-rokotetulla-1>
8. <https://www.latimes.com/politics/la-na-pol-michelle-speech-20160725-snap-story.html>
9. Raamattu, Sananlaskujen kirja; 26: 4–5.